

Kojootti

(*Canis latrans*)

Kojootti on Pohjois- ja Keski-Amerikassa elävä *canis*-suvun koiraeläinlaji. Se tunnetaan myös nimellä preeriasusi. Se muistuttaa ulkonäöltään sutta, mutta on sitä huomattavasti pienikokoisempi. Korkeutta kojootilla on noin 60 senttimetriä ja painoa tavallisesti 7–20 kilogrammaa. Naaraat ovat uroksia selvästi pienempiä. Kojootilla on suuremmat pystykorvat kuin sudella. Sillä on pitkä ja kapea kuono, joka on sopeutunut erityisesti pienten saaliseläinten, kuten hiirien ja myyrien saalistamiseen. Sen ruumis on suteen verrattuna melko lyhyt, ja jalat melko matalat, mutta vahvat ja jäntevät.

Se elelee laajalla alueella, joka ulottuu Pohjois-Alaskasta Yhdysvaltojen halki aina Meksikoon asti. Sen asuinalueita ovat aavikot, puoliaavikot, preeriat ja trooppiset metsät. Paksun turkkinsa ansiosta se voi elää myös hyvin kylmissä oloissa, kuten Kalliovuorten metsissä, mutta vuoristoissa se ei viihdy.

Kojootti on lihansyöjä ja opportunisti, joka käyttää eteen avautuvat tilanteet tarkoin hyväkseen ja syö kaikkea ruoaksi kelpaavaa, mitä sattuu kiinni saamaan. Saalistaessaan se luottaa nopeuteensa. Se pystyy kiihdyttämään vauhtinsa hetkeksi jopa 65 kilometrin tuntivauhtiin. Suurin osa sen ravinnosta koostuu pienistä nisäkkäistä, kuten kaniineista ja jyrsijöistä. Sille kelpaavat kuitenkin myös linnut, käärmeet ja tarvittaessa hyönteiset ja kalatkin. Se ei juurikaan nirsioile ruokavaliostaan, sillä se joutuu kilpailemaan ate-

rioistaan seudun muiden, itseään selvästi isompien petojen, kuten susien, ilvesten ja puumien kanssa. Kojootti voi itsekin joutua näiden isojen petojen saaliiksi, jos ei pidä varaansa. Kojoottien ääntely muistuttaa suden ulvontaa. Lisäksi se päästelee korkeita vihellyksiä, haukahtelee, vingahtelee ja murisee.

Kojoottien pariutumiserituaalit ansaitsevat erillismaininnan. Kun naaras on kiima-aikanaan paritellut useampien uroskojoottien kanssa, se valitsee joukosta mieleisensä kumppanin, jonka kanssa se kaivaa pesäkolon. Pesä voi olla myös esimerkiksi myyrän hylkäämä pesäkolo, jota pariskunta laajentaa monen metrin suuruiseksi. Pariskunta voi saalistaa ja elää yhdessä useiden vuosien ajan. Naaras synnyttää pesään keväällä tavallisesti 2–12 sokeaa, kaljua, luppakorvaista ja lyhytkuonoista pentua. Kahden viikon imetyksen jälkeen poikasten silmät aukeavat ja niiden ulkomuoto alkaa muuttua kojoottimaiseksi. Useimmat nuoret kojootit jättävät laumansa, kun ne ovat aikuistuneet ja saavuttaneet sukukypsyyden 9 kuukauden ikäisinä. Osa niistä jää kuitenkin laumaan pidemmäksi aikaa apujoukoiksi poikasten hoitamiseen ja saalistukseen.

Harjasusi

(Chrysocyon brachyurus)

Tämä hauskannäköinen koiraeläin asustaa melko suurella alueella Etelä-Amerikassa. Sen elinpiiri ulottuu isoon osaan eteläistä Brasiliia ja sieltä osiin Paraguayta, Argentiinaa ja Boliviata. Harjasutta tavataan yleensä avoimilla seuduilla, kuten ruohikoilla, pensaikkoalueilla, aukeilla metsäalueilla ja kosteikkoalueilla. Paikoittain niitä esiintyy myös viljelyalueilla ihmisasukon liepeillä.

Harjasuden pitkät jalat auttavat sitä näkemään saaliin pitkässäkin ruohikossa. Sitä ei ihan helposti sekoita muihin koiraeläimiin, sillä sen ulkoasu koristaa niskasta selkään kulkeva musta pitkäkarvainen harja. Sen turkki on muilta osin oranssinruskeasta punertavankeltaiseen. Sen jalat, suu ja korvaustaustat ovat mustat. Sillä on suhteellisen pieni pää ja pitkä kuono sekä suuret pystykorvat. Sen häntä on lyhyt, ja hännänpää on valkoinen, myös sen kaula on valkoinen. Painoa tällä komistuksella on noin 20–25 kilogrammaa. Ruumiinpituus on noin 95–125 ja korkeus 74–91 senttimet-

riä. Harjasusi on Etelä-Amerikan suurin koiraeläin. Urokset ja naaraat eivät juuri poikkea ulkonäöltään toisistaan, joten tämän lajin kohdalla harja ei kerro eläimen sukupuolta, toisin kuin leijonilla.

Harjasudet elävät muista susista poiketen yleensä yksin. Niiden reviiri on keskimäärin 50–80 neliökilometrin suuruinen alue. Reviirit saattavat hyvän ravintotilanteen aikana mennä päällekkäin, mikä on koiraeläinmaailmassa melko harvinaista. Harjasudet merkitsevät reviirinsä hajumerkein ja ääntelyin. Kahden harjasuden kohdatessa ne uhkailevat toisiaan nostamalla mustat niskaharjansa pystyyn kierrelleen samalla toisiaan.

Harjasusien laajaan ruokavalioon kuuluvat lihan lisäksi jotkin kasvipörsäisetkin ruokalajit, kuten hedelmät. Niiden ruokavalio vaihtelee vuodenajan mukaan. Niille maistuvat linnut, matelijat, kalat, jysijät ja muut pienet nisäkkäät. Harjasusi metsästää samoilla seuduilla puuman ja jaguaarin kanssa, joten sen on oltava varuillaan, ettei itse joudu niiden saaliiksi.

Laji on määritetty silmällä pidettäväksi eläinlajiksi, mikä tarkoittaa sitä, että sen kanta on paikotellen vaarantunut. Sen elinalueet ovat kaventuneet ihmisten levittäytyessä yhä laajemmalle alueelle sen asuinsijoilla. Sen kantaa uhkaavat myös koirien levittämät sairaudet ja liikenne.

Savannikoira

(*Lycaon pictus*)

Savannikoiraa kutsutaan joskus myös nimellä **hyeenakoira**. Nimeä ei kuitenkaan pidä sekoittaa hyeenaan, joka ei ole koiraeläin, vaan oma petoeläinheimo. Savannikoira on vahva ja jäntevä petoeläin, joskaan ei savannin suurin peto. Aikuinen savannikoira painaa keskimäärin 25 kilogrammaa ja sen ruumiinpituus on 75–110 senttimetriä. Lajin tieteellinen nimitys viittaa eläimen turkin väritykseen, sillä nimi *Lycaon pictus* tarkoittaa täpläsuttua. Sen turkissa on erimuotoisia ruskeita, punertavia, okrankeltaisia, valkoisia ja mustia kuvioita. Täpliensä lisäksi sen tunnistaa suurista pyöreämuotoisista korvista.

Savannikoirat asustavat Afrikassa samoilla seuduilla kuin leijonat, gepardit ja esimerkiksi hyeenat, joiden kanssa ne joutuvat kilpailemaan saaliistaan. Savannikoiran asuinseutuja Afrikassa ovat Saharan eteläpuoliset alueet ja etenkin Namibia, Botswana, Mosambik, osin Zimbabwe ja Swazimaa. Savannikoirat elävät aukeilla savanneilla ja ruohikkoalueilla.

Ne elävät maakuopissa ja metsästävät laumana.

Tavallisesti laumaan kuuluu 7–10 jäsentä, mutta siinä voi olla 40 yksilöäkin tai enemmän, jos

syötävää on runsaasti saatavilla. Laumaa johtaa alfapari, joka ainoana parina saa pentuja. Monenlaiset seudulla elävät nisäkkäät kuuluvat savannikoiran lihaisalle ruokalistalle. Se pystyy laumana saalistamaan itseään huomattavasti suuremman eläimen, kuten gnua-antiloopin tai seepran. Tavallisin saalis on kuitenkin impala-antilooppi tai muu

keskikokoinen nisäkäs. Kun saalis on saatu hengiltä, ensimmäisenä syömään pääsevät savannikoiralau-
man nuorimmat ja heikoimmat jäsenet. Tällainen huolenpito ja välittäminen heikoimmista on koi-

raeläinmaailmassa harvinaista.

Savannikoirat ovat yksi savannin tehokkaimmista saalistajista. Jopa neljä viidestä saalistusyrityksestä onnistuu. Metsästysretkille lähdetään joko aamuvarhain tai illalla. Lauaman alfauros johtaa saalistusta. Savannikoirat eivät hiivi saaliin luo, vaan ne luottavat yhteistyöhön, nopeuteen ja juoksukestävyyteen.

Savannikoira voi saavuttaa jopa 55 kilometrin tuntivauhdin. Hyeenat tietävät niiden saalistustaidot ja roikkuvat usein niiden kannoilla yrittäen tilaisuuden tullen ryöstää niiden saaliin.

Savannikoirat on nykyisin luokiteltu erittäin uhanalaiseksi lajiksi. Savannikoiria arvioidaan elävän luonnossa enää vain muutamia tuhansia yksilöitä.

Supikoira

(*Nyctereutes procyonoides*)

Supikoira on Kaakkois-Aasiasta kotoisin oleva koiraeläin. Tämä Suomeenkin itärajan yli saapunut selviytyjä tavattiin Suomessa ensimmäisiä kertoja jo 1930-luvulla. Supikoira on tehokas levittäytymään uusille asuinalueille ja onkin nykyään yleinen koko maassa pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta, ja kanta on edelleen kasvussa. Supikoiria kasvatetaan Suomessa myös turkistarhoissa. Suomen lisäksi supikoira elää luonnonvaraisena Venäjän länsiosien, Itä-Euroopan, Pohjois-Euroopan ja Keski-Euroopan metsissä.

Supikoira muistuttaa ulkonäöltään enemmän mäyrää kuin koiraa tai sutta. Sillä on lyhyet jalat, joiden takia sen olemus voi näyttää pyöreältä ja kömpelöltä. Painoa sillä on keskimäärin 6 kilogrammaa. Ruumiinpituus on yleensä 45–70 senttimetriä, ja hännällä on mittaa noin 20 senttimetriä. Supikoiran tunnistaa sen naaman pesukarhumaisesta rosvonamari-väryksestä. Sen naamakuviointi ja raajat ovat tummat, lähes mustat. Sen erittäin pitkät poskikarvat ja kyljet ovat vaaleampaa kellanruskeaa sävyä. Muilta osin sen pitkä ja paksu turkki on mustan ja harmahtavan ruskean kirjava.

Tämä kaikkiruokainen kaveri ei nirsoile ruokansa suhteen. Se syö kaikkea ruoaksi kelpavaa, mitä sattuu löytämään. Monipuolisen ravinnon ja sopeutuvaisuutensa vuoksi supikoira on hyvin laajalle levinnyt koiraeläinlaji. Supikoiran pääravintoa ovat kaikenlaiset pikkunisäkkäät, mutta se käyttää ravintonaan myös kasviravintoa, kuten marjoja, hedelmiä ja viljaa, eläinten raatoja ja jopa jätteitä. Etenkin keväällä se saalistaa myös hyönteisiä, sammakoita ja linnunpoikasia.

Supikoirat elävät useimmiten pareittain. Ne valitsevat pesäkolokseen mäyrän tai ketunkolon tai kaivavat kolon itse. Supikoira on siitä harvinainen koiraeläin, että se nukkuu talviunta. Kylmillä pohjoisilla asuinalueillaan se voi vaipua talviuneen. Se onkin ainoa talviunia nukkova koiraeläin. Nämä talviset nokoset vietetään yleensä ketun- tai mäyränkolossa, ja ne voivat venähtää 3–4 kuukauden mittaisiksi.

Suokoira

(*Speothos venaticus*)

Suokoira, tai toiselta nimeltään pensaskoira, elää Etelä-Amerikassa. Suokoiraa tavataan Keski-Amerikan itäkärjestä ja Etelä-Amerikan pohjoisosasta etelään Paraguayhin ja Koillis-Argentiinaan ulottuvalla alueella. Sen jatkuvasti kaventuva elinalue sijaitsee Etelä-Amerikan pohjoisosien sademetsissä, pampalla ja kosteilla ruohoalueilla. Suokoira viihtyy veden lähetyvillä. Samalla kun sademetsää koko ajan kaadetaan, sen elintilat pienenevät. Nykyisin laji luokitellaan silmällä pidettäväksi.

Suokoira muistuttaa pitkulaisen ruumiinmuotonsa ja lyhyiden raajojensa vuoksi suden sijaan enemmänkin näätää. Se on koiraeläimeksi pieni- tai keskikokoinen painaen keskimäärin 6 kilogrammaa. Sen ruumiinpituus on 57–75 ja korkeus 20–30 senttimetriä. Suokoiran turkin väri vaihtelee tummanruskeas-

ta kellertävän punaiseen. Niskassa ja korvissa sillä on vaalempaa karvaa. Pensaskoiran pää on leveä ja kuono lyhyt, mikä saa sen naaman näyttämään karhumaiselta. Pensaskoiran etujalkojen varpaiden välissä olevat ihopoiмут ovat sopeutuma sen viettämästä elämästä veden äärellä. Ne myös tekevät siitä erinomaisen uimarin.

Pensaskoirat elävät tavallisesti pienissä 2–12 yksilön perheryhmissä, joihin kuuluvat pariskunta ja niiden jälkikasvu. Suokoirat ovat aktiivisia päiväsaikaan ja nukkuvat yöt pesässään. Suokoirilla ei ole varsinaisesti omia alueitaan, vaan ne kiertelevät paikasta toiseen. Toisilleen ne viestivät äännähdyksin, joita ovat erilaiset vingahdukset, murahdukset ja haukahdukset.

Suokoirat ovat pääasiassa lihansyöjiä. Enimmäkseen ne syövät vyötiäisiä, muita nisäkkäitä ja jyrsijöitä sekä lintuja ja matelijoita. Myös maatilojen antiimet houkuttelevat niitä, joten toisinaan esimerkiksi siipikarjaa voi joutua niiden saaliiksi. Samoilla asuinalueilla saalistavat puumat ja jaguaarit ovat uhka suokoirille. Myös koirien levittämät taudit uhkaavat näiden erikoisten koiraeläinten kantoja.

Amazoniankoira

(*Atelocynus microtis*)

Suokoiran kanssa samoilla alueilla Etelä-Amerikassa elää myös harvinainen amazoniankoira. Tällä pienikorvaisella koiraeläimellä on useita lempinimiä. Sitä kutsutaan myös nimillä pienikorvakoira ja pienikorvakettu. Amazoniankoira on yksi vähiten tunnetuista koiraeläimistä. Se elää niin piilottelevaa elämää, että ihmiset eivät sitä useinkaan tapaa eikä sen elämä ole siksi päästy tutkimaan. Tästä syystä sen elintavoista tiedetään varsin vähän. Se elää Amazonin sademetsäalueella Brasiliassa, Boliviassa, Perussa, Ecuadorissa, Kolumbiassa ja Venezuelassa. Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto on määritellyt sen silmälläpidettäväksi lajiksi.

Ulkomuodoltaan se muistuttaa paljon suokoiraa, mutta on sitä suurempi. Amazoniankoira voi painaa kymmenenkin kilogrammaa. Suokoiran tavoin sillä-

kin on melko lyhyet jalat ja pitkänomainen ruumis. Sen turkki on tumma ja sillä on lempinimensä mukaisesti pienet pyöreänmalliset korvat.

Piilottelutaidosta sille on muutenkin hyötyä, sillä sademetsissä elää suurempiakin saalistajia, kuten jaguaareja, puumia ja jättiläissaukkoja, jotka ovat uhka amazoniankoiralle itselleenkin.

Amazoniankoira on kaikkiruokainen koiraeläin, jolla on eläimen kokoon nähden suuret kulma- ja poskihampaat. Sen ruokalistalle kuuluvat pienet nisäkkäät, kalat, taskuravut, matelijat, sammakot, linnut ja hyönteiset. Myös hedelmät maistuvat sille.

Vuorisusi eli dhole

(*Cuon alpinus*)

Vuorisusi on tavallaan aasialainen versio Afrikassa elävästä lähisukulaisestaan savannikoirasta. Sopeutuvaisen vuorisuden elinalueita ovat monenlaiset metsäiset, mäki- ja ruohikkoiset maa-alueet kaakkois-Venäjällä, Malesiassa, Sumatralle ja Intiassa. Tätä sutta kutsutaan myös nimillä dhole, viidakkosusi ja aasianvillikoira.

Vuorisusi on yleisväritykseltään punertavan ruskea, mutta sen vatsapuoli ja korvien sisäosat ovat vaaleam-

mat. Sillä on tuuhea musta häntä. Täysikasvuisen vuorisuden pituus on noin 135 senttimetriä, josta hännän osuus on noin 40–45 senttimetriä. Aikuisen yksilö painaa keskimäärin 15 kilogrammaa.

Vuorisudet ovat erittäin sosiaalisia eläimiä. Ne viihtyvät isoissa noin 10–40 yksilön laumoissa, joissa on yleensä vain yksi lisääntyvä naaras. Koko lauma osallistuu pentujen hoitamiseen.

Vuorisudet ovat erinomaisia kiipeilijöitä, mutta myös hyviä uimareita.

Vuorisudet saalistavat enimmäkseen päiväsaikaan, kun seudun suuremmat pedot, kuten tiikerit ja leopardit saalistavat enimmäkseen yöaikaan. Vuorisudet saalistavat laumassa tavallisesti monenlaisia nisäkkäitä, jotka elävät niiden saalistusalueella. Näitä ovat esimerkiksi villisiat, peurat, vuorilampaat ja antiloo-pit. Kaikkiruokaisina ja neuvokkaina ne syövät myös hyönteisiä, marjoja ja hedelmiä. Niillä kelpaavat myös muilta pedoilta jääneet haaskat.

Vuorisudet ovat nykyisin äärimmäisen uhanalaisia eläimiä, joita arvioidaan elävän luonnossa enää alle 2 500 aikuista yksilöä. Niitä uhkaavat elintilan kaventumisen lisäksi saaliseläinten väheneminen, kilpailu muiden petojen kanssa ja koirien levittämät kulkutaudit.

Suomessa Ranan eläinpuistossa asuvat vuorisudet kuuluvat Euroopan eläintarhaliiton suojeluohjelmaan. Selvitäkseen pohjoisen kylmästä talvesta vuorisudet kasvattavat paksun talvikarvan.

